

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. október 24.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2005. október 24., 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Olvassa el figyelmesen a feladatokat!

Gondos mérlegelés után ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Figyeljen a feladatokban adott szempontokra!

Építse be mondanivalójába ismereteit, olvasmányélményeit! Fogalmazzon meg önálló véleményt!

Gondosan szerkessze meg fogalmazását, és ügyeljen a helyesíráásra!

Ha bizonytalan, használja a helyesírási szótárt!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

Olvassa el figyelmesen az alábbi költeményt, majd válaszoljon a kérdésekre!

(1877–1919)

Ady Endre

Emlékezés egy nyár-éjszakára

Az Égből dühödt angyal dobolt
 Riadót a szomoru Földre,
 Legalább száz ifjú bomolt,
 Legalább száz csillag lehullott,
 Legalább száz párta omolt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.
 Kigyúladt öreg méhesünk,
 Legszebb csikónk a lábát törte,
 Álmomban élő volt a holt,
 Jó kutyánk, Burkus, elveszett
 S Mária szolgálónk, a néma,
 Hirtelen hars nótákat dalolt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.
 Csörtettek bátran a senkik
 És meglapult az igaz ember
 S a kényes rabló is rabolt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.
 Tudtuk, hogy az ember esendő
 S nagyon adós a szeretettel:
 Hiába, mégis furcsa volt
 Fordulása élt s volt világnak.
 Csúfolódóbb sohse volt a Hold:
 Sohse volt még kisebb az ember,
 Mint azon az éjszaka volt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.

Az iszonyuság a lelkekre
 Kaján örömmel ráhajolt,
 Minden emberbe beköltözött
 Minden ósének titkos sorsa,
 Véres, szörnyű lakodalomba
 Részegen indult a Gondolat,
 Az Ember büszke legénye,
 Ki, íme, senki béna volt:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.
 Azt hittem, akkor azt hittem,
 Valamely elhanyagolt Isten
 Életre kap s halálba visz
 S, íme, mindmostanig itt élek
 Akként, amaz éjszaka kivé tett
 S Isten-várón emlékezem
 Egy világot elsüllyesztő,
 Rettenetes éjszakára:
 Különös,
 Különös nyár-éjszaka volt.

(*Nyugat*, 1917)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Az állandó költői jelenlét programját valló és megvalósító Ady 1915 tavaszán *A nagy Híető* címmel kívánt kötetet kiadni, de csak 1918 augusztus elején jelent meg a következő kötete, *A halottak élén* címmel. Értelmezze e kötet címét! Legalább két értelmezési lehetőséget említsen!

.....

.....

.....

2 pont	
--------	--

2. A költeményt egyik értelmezője „a fordulat versének” nevezi. A lírai én milyen szinteken mutatja be *fordulását élt s volt világnak*? Nevezzen meg három jelentésréteget!

.....

.....

.....

.....

3 pont	
--------	--

**3. *Az Égből dühödt angyal dobolt
Riadót a szomoru Földre***

A Biblia melyik részét idézi meg a költemény fenti két sora?

.....

1 pont	
--------	--

4. A költemény legfontosabb szövegszervező alakzata az ismétlés.

a) Mi a szerepe a költeményben a refrénnek? Legalább három sajátosságot említsen!

.....

.....

.....

3 pont	
--------	--

b) Idézzon két további példát a versből az ismétlés különféle változataira! Nevezze is meg a retorikai alakzat fajtáját!

.....

.....

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. A költemény formája a szabad vershez közelít. Legalább három verstani jellegzetességgel igazolja az állítást!

.....

.....

.....

.....

3 pont	
--------	--

6. Az éjszaka-toposz gyakori az irodalom történetében. Soroljon föl – szerzővel és a mű címével – négy olyan példát a világ- és/vagy a magyar irodalomból, amelyben a mű szervező elve vagy fontos motívuma ez a napszak!

Szerző

A mű címe

Szerző	A mű címe
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

4 pont	
--------	--

7. 1915-ben írta Ady:

„Nem kívánok én egy előkelő Istent, de olyast, amilyen régen volt: köztetszésre találót. Szóval tényleg «át kell dolgozni» az Istent, aki kegyelmes és nekünk kell. De ne papírból egészítsék ki hiányait, s főképpen ne – szavakból. Mivel a háború után nagy mamlaszág lesz lelkünk sorsa, gondoskodjanak nekünk egy ösztönző, jó, derék, imádandó közös Istenről.”

Az Isten-ember kapcsolat milyen változatai jelennek meg Ady lírájában? Állításait három, különböző istenképet felmutató költemény megidézésével bizonyítsa!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Ady kései költészetét az expresszionizmus is megérinti.

a) Mi jellemzi az expresszionizmust az irodalomban? Legalább négy világképi és/vagy esztétikai-poétikai sajátosságot említsen!

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

b) Keressen a versben expresszív (nagy kifejező erejű) jegyeket! Legalább két sajátosságot említsen!

.....

.....

.....

2 pont	
--------	--

9. A háborúellenesség a Nyugat első nemzedékének meghatározó erkölcsi magatartásformája volt. **Nevezze meg – teljes névvel – az alábbi idézetek szerzőit!**

a)

.....

Én nem a győztest énekelem,
nem a nép-gépet, a vak hőst,
kinek minden lépése halál,
tekintetétől ájul a szó,
kéznyomása szolgaság

1 pont	
--------	--

b)

Ó, a vér s könny modern özönvizébe vetve
Mily szörnyű sors a sok szegény emberhajóé:
Tán mind elpusztulunk, s nincs, nincs közöttünk egy se,
Kit boldog Ararát várhatna, tiszta Nóé.

.....

1 pont	
--------	--

c)

- Hát tuggya, csendőr úr - mondta mégis, gyerekes mentegetőzéssel, mintha egy kicsit szépítgetni akarná magát - azelőtt én se tudtam vóna ránézni a gyilkosságra... Ha édesanyám csirkét ölt... vagy a feleségem: megmondhassák! én bizony oda se dugtam az orrom... de hát a háborúba sok mindent megszokik az ember, amiről nehéz osztán idehaza leszokni...

.....

1 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d)

.....

Szegény emberek ölnek és csak ölnek
S láz-álmaikban boldogan békülnek
S reggelre kelvén megint megdühülnek,
Kárhoznak, halnak, vadakká törpülnek.

1 pont	
--------	--

10. József Attila 1937-ben, az újabb világégés előestéjén – az *Ős patkány terjeszt kórt...* kezdetű versében – Ady Endre soraihoz hasonló gondolatot fogalmazott meg. Hasonlítsa össze és értelmezze a részletek képi összetevőit!

Véres, szörnyű, lakodalomba
Részegen indult a Gondolat,
Az Ember büszke legénye,
Ki, íme, senki béna volt

(Ady Endre)

Ős patkány terjeszt kórt miköztünk,
a meg nem gondolt gondolat,
belezabál, amit kifőztünk,
s emberből emberbe szalad.

(József Attila)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Reflektálás egy jelenségre

A *66 híres magyar regény* című könyv fűlszövegéből idézünk.

Az idézet alapján fejtsse ki véleményét a szépirodalmi művek népszerűsítő kivonatairól! Milyen szerepet szán a kiadó e műnek? Milyen szempontokra nem tér ki a szöveg? Egyetért-e az ilyen típusú kiadványok tömeges megjelentetésével és felhasználásával? Véleményét érvekkel, magyarázatokkal támassza alá! Legalább egy példára is utaljon!

„A regények cselekményét felidéző írások nemcsak az emlékezetet frissítik föl, hanem újraolvasásra, esetleg az első olvasás élményére is csábítanak, mivel olyan érzékletesen, élvezetesen, az irodalomtudományi kutatásokon alapuló népszerű formában kínálják az elemezett műveket. [...] A kiadvány nem helyettesítheti a mélyebb elemzéseköteteket, lexikonokat, de nagyon jól segítheti az olvasásra, a magyar irodalom szeretetére nevelés folyamatát.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Nyelvi, irodalmi, műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése	25	
	reflektáló szöveg	20	
	gyakorlati szövegfajta	15	
Levonások	helyesírási hibák	15	
	írás kép	3	
ÖSSZESEN:		100	

_____
javító tanár

		Elért pontszám	Programba beírt pontszám
I. Nyelvi, irodalmi, műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése		
	reflektáló szöveg		
	gyakorlati szövegfajta		
Levonások	helyesírási hibák		
	írás kép		

_____
javító tanár

_____
jegyző